

Nr 136.

Av herr **Svedman m. fl.**, om anslag till understöd för fortsatt utgivande av en ordbok över Gotlands folkmål.

I årets statsverksproposition föreslår Kungl. Maj:t under 8:de huvudtiteln (p. 244, s. 522) riksdagen att för utgivande av en ordbok över Gotlands folkmål anvisa ett extra anslag å 1,000 kronor, och ett understöd å samma belopp utgår å nu löpande års budget enligt 1924 års riksdagsbeslut. Närmare upplysningar rörande detta ordboksarbete, dess nationella och vetenskapliga betydelse lämnas i 1924 års statsverksproposition under 8:de huvudtiteln, p. 210 (s. 439) och torde icke här behöva upprepas.

Sedan den framställning från professorerna Lundell och Noreen, som ligger till grund för äskandet i årets statsverksproposition, till Kungl. Maj:t ingavs, har emellertid hela frågan om denna ordbok kommit i nytt läge, däri- genom att från enskilt håll anbud ingått om betydande bidrag till bestridande av kostnaderna för ordboken, närmare bestämt så att av enskilda medel skulle betäckas kostnaderna för arbetets tryckning, *under förutsättning* dels att av allmänna medel bekostades själva redaktionsarbetet, dels att arbetet bedrevs med den fart, att ordboken kunde antagas i sin helhet föreligga färdig inom högst fem år.

Att med säkerhet beräkna arbetets storlek låter sig visserligen ännu icke göra; man tänkte sig ursprungligen 75 tryckark; sedan arbetet med slutredaktionen nu kommit i gång, beräknas omfånget till 50—60 tryckark, den senare siffran torde komma verkligheten närmast. Kostnaderna för ark å 16 sidor i samma stora oktavformat, vari början tryckts, kunna efter nuvarande prisläge beräknas sålunda:

Sättning, tryck och papper till 1,000 exemplar	Kr. 280:—
Arvode för redigering och korrekturläsning	„ 400:—
	<hr/>
	Summa Kr. 680:—

Då nu sättning, tryck och papper skulle bekostas av enskilda medel, skulle, sedan tre ark bekostats av universitetets årsskrift och ytterligare 3 ark genom av förra riksdagen beviljat anslag, av allmänna medel för 54 tryckark behövas i allt 21,600 kronor; en summa som naturligtvis bör kunna något minskas genom medel som inflyta vid bokens försäljning. Den person, som redigerat arken 4—6, vars kompetens för arbetets utförande enligt sakkunnigas intyg står

över allt tvivel, har nu förklarar sig villig att under nästa år för ifrågavarande ordboksarbete använda ungefär $\frac{2}{3}$ av sin tid (den övriga tiden skulle användas till återstående prov för filosofisk grad) och under året slutredigera och korrekturläsa 10 tryckark, vadan för nästa budgetår behövas 4.000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t äskade 1.000 kronor. Till grund för honorarets beräkning ligga följande kalkyler. Redigering och korrekturläsning av 1 ark å 16 sidor kan efter hittills vunnen erfarenhet beräknas kräva 80 arbetstimmar eller för 10 ark 800 arbetstimmar, vilket efter 5 kronor per timme gör 4.000 kronor. Om denna tid fördelas på två månader med 25 dagar i månaden, kommer man till ett arbetskvantum av nära 4 timmar om dagen. Utöver denna arbetstid tillkomma emellertid resor inom Gotland, som erfarenheten visat vara nödvändiga för kontrollering av tvivelaktiga eller oklara primäranteckningar och lösning av ständigt uppdykande problem. Tager man hänsyn till såväl arbetets beskaffenhet som för detsamma nödiga kvalifikationer, måste det föreslagna honoraret anses ganska blygsamt, helst som genom ordboksarbetet examen och framtida befordran till fast anställning fördröjes (det ifrågasatta honoraret bör närmast jämföras med lektors löneförmåner).

Sedan ordboksredaktören avslutat sina akademiska prov, kan arbetet ytterligare forceras, och säker utsikt finnes sålunda för att det hela skall kunna vara färdigt inom fem år.

Vi tillåta oss erinra om vad som i motionen till 1899 års riksdag bland annat anfördes rörande ifrågavarande ordboksarbete: "De gotländska munarterna intaga en alldeles särskild ställning och representera ensamma för sig en av de fyra grupper, i vilka de skandinaviska folkmålen pläga indelas. Av den närmare kändedom om gotlandsmålen, som blott en någorlunda fullständig ordbok kan förmedla, väntas viktiga uppslag ej blott för skandinavians språkhistoria, utan även för de germanska språkens och stammarnas historia i det hela." Det måste också anses som en hederssak för svenska staten, att resultatet av två intresserade gotlänningars, bröderna Säves, livslånga, oegennyttiga samlingsarbete kommer den vetenskapliga forskningen till godo, helst som denna vetenskap gäller vårt eget folks historia. Då från enskilt håll erbjödes ett bidrag (till tryckning), som kan beräknas till omkring 15.000 kronor och därmed möjlighet beredes, att med måttliga uppoffringar från statens sida inom relativt kort tid få färdigt ett arbete, som redan 25 år stått på dagordningen, hoppas vi, att svenska riksdagen ej skall tveka att bevilja det för närmaste år behöfliga understödet.

Att närmare bestämma villkoren för anslaget åtnjutande torde böra överlämnas åt Kungl. Maj:t. Bland dem kan — som ofta förekommer — statsverket förbehålla sig ett visst antal exemplar, vilket antal dock ej bör ställas så högt, att det väsentligen hindrar avsättningen; det kan också vara rimligt, att den eller de personer, som bekosta tryckningen, få disponera något antal exemplar. De upplysningar i ärendet, som i övrigt kunna anses behöfliga eller önskvärda, skola tillhandahållas statsutskottet.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte, med avslag på Kungl. Maj:ts proposition i ärendet, på extra stat för budgetåret 1925—26 bevilja 4,000 kronor som understöd för fortsatt utgivande av en ordbok över Gotlands folkmål på grundval av bröderna Säves samlingar, att utgå på villkor i övrigt som Kungl. Maj:t äger bestämma.

Stockholm den 22 januari 1925.

Gust. Svedman.

Th. Gardell,
Gans.

Arvid Gardell,
Stenstu.

